

til Bondestandens Gaandhævelse i dens Ret-
tighed. Pl. af 7 Juni 1806 paalægger
Bøndergaardene i Almindelighed Fæstetvang.
Lager man Anordn. af 8 Juni 1787 og
seer, hvilke indgribende Bestemmelser den træf-
fer i forskjellig Retning med Hensyn til Forholdet
mellem Jorddrotten og Fæsteren, vil man finde,
at Staten her har gjort betydelige Indgreb
i den almindelige Contractsfrihed, og at den,
tværtimod den Frihed i saa Henseende, hvor-
fra man ellers i andre Forhold er gaaet ud,
opstiller forskjellige meget vigtige, indskrænkende
Bestemmelser i denne Frihed og undergiver
deres Overholdelse en offentlig Control, lige-
som det ogsaa i samme Anordning er be-
stemt, at Overtrædelser fra Godseierens Side
af disse Bestemmelser skal være Gjenstand for
offentlig Forsølgning. Alt dette viser, hvilken
Myndighed Staten har gjort gjældende med Hen-
syn til Fæstegodset. Jeg skal forlade dette Punkt
idet jeg antager, at Ingen vil bestride Rig-
tigheden af, hvad jeg her har sagt, og gjøre
opmærksom paa, at efterhaanden som Forhol-
dene i den nyere Tid have udviklet sig, maaske
det erkjendes, at den Betryggelse, der var op-
stillet i tidligere Lovbestemmelser med Hensyn
til Fæstevæsenet, ingenlunde længere slaaer til.
Allerede den Omstændighed, at man udgav en
Lov om Fæstevæsenets Reform, nemlig Lo-
ven af 19de Februar 1861, som fastsætter
nye Indskrænkninger med Hensyn til dette
Forhold, viser jo, at det fra Lovgivningsmag-
tens Side allerede i 1861 var erkjendt, at
der maatte gjøres noget Yderligere for nogen-
lunde at sikkre Fæsterne i den nyere Tid og
under de nyere Forhold. Naar det nu
maatte erkjendes, at det endnu var langtfra,
at Forholdet mellem Godseiere og Fæstere var
tilstrækkelig betrygget efter de nuværende For-
hold og i Overensstemmelse med Lovgiv-
ningens Bestemmelser, saa var der altsaa to
Veie at gaae, enten paany at vedtage yderligere
Indskrænkninger, yderligere Skærpselser med Hen-
syn til Fæstelovgivningen, eller ogsaa at faae det
hele Forhold til at forsvinde, og jeg tvivler ikke
om, at det ifølge Alles Dnske, Mening og Villie
er den sidste Veie, man bør betræde. Dette
har i mange Aar været erkjendt af Mange;
men jeg tror, at den Erkjendelse mere og

mere har vundet Indgang, at nu er den eneste
Maade til at komme ud over alle disse Van-
skeligheder den, ved Lov at søge at faae dette
Forhold ud af Verden. Naar man da nu
skal tænke paa ved Lov at faae fastsat saa-
danne Bestemmelser, at Fæstevæsenet — det
er det lovbestemte Fæstevæsen — efterhaanden
kan forsvinde, saa har jo den Veie, man her
i Rigsdagen hidtil har forsøgt at gaae, været
den, at give Fæsterne Ret til at blive Eiere
af Fæstestederne efter Taxationer, udførte af
Taxationscommissioner, hvis Sammensætning
man har søgt at lempe efter de forskjellige
Meninger og foreslaaet snart paa een, snart
paa en anden Maade. Men ad denne Veie
har det, naagtet alle de Bestræbelser, der ere
gjorte derfor, hidtil ikke været muligt at
komme til Maalet. Hverken Landstinget eller
Regjeringen har været at formaae til at gaae
ind paa de Love, som i saa Henseende til
forskjellige Tider have været vedtagne af Folke-
tinget. Saavidt jeg har kunnet skjønne, har
man, naanseet de principielle Modstandere af
Afløsningen af Fæstevæsenet, især ansørt to
Grunde herimod. Man har for det Første
indvendt, at Taxationer af Eiendomme ikke
afgave nogen sikker Maalestof for deres Værdi,
hvorefter man end vilde sammensætte de ved-
kommende Taxationscommissioner. Dernæst
har man indvendt, at den foreslaaede Ordning
var et Indgreb i de bestaaende Forhold; man
har sagt, at naar Fæsteren engang havde ind-
ladt sig i et Contractforhold med Jorddrotten,
gjordes der herved et Indgreb i en saadan
Contract, og at man da vilde give Fæsteren
en yderligere Ret, som det ved Fæstebrevet
aldeles ikke havde været tilfiet at give ham.
Det traf sig i en tidligere Session for 13
—14 Aar siden, at der i et Udvalg, som
var nedsat over et saadant Lovforslag om Fæste-
godsets Overgang til Selveiendom, fremkom
fra en Side, som ellers stadigt og endnu til
dette Døielik har været en Modstander af en
Fæsteafløsningslov, Forslag om, at gaae ind
paa en Lov i denne Retning, naar man kunde
enes om at bygge den paa et andet Grund-
lag. Der fremkom i det daværende Udvalg
Enighed herom; men da det viste sig, at
Loven ikke strax vilde kunne føres igjen-